

Referanser:

Arkivsak: 17/01614-112

Saksdokumenter:

Egnethetskriterer prest, BM okt 25
Egnethetskriterier diakon, BM okt 25
Egnethetskriterier kantor, BM okt 25
Egnethetskriterier kateket, BM okt 25
Forslag avtale i forbindelse med Veien til vigsling databasen
Forslag til saksbehandlingsregler for vigsling
Forankringsmenighet som del av VTV-programmet, BM 25

Egnethet for vigsling

Sammendrag

En arbeidsgruppe har siden høsten 2024 arbeidet med biskopens egnethetsvurdering av kandidater som søker vigsling til kirkelig tjeneste. Arbeidsgruppa er oppnevnt av Bispemøtet og har bestått av:

Jan Otto Myrseth, biskop i Tunsberg (leder)
Guro Margrethe Mollnes, rådgiver juridisk avdeling Kirkerådet
Randi Tjernæs, studieleder diakoni VID
Per Kristian Aschim, fagsjef i Spir
Sjur Atle Furali, praksisleder TF
Astrid Sandsmark, førstelektor praktisk teologi og diakoni MF
Roald O. Eskildsen, sykehusprest / tidligere praksisleder MF
Silje Kivle Andreassen, teologisk rådgiver Bispemøtet (sekretær)

Fra mars 2025 ble Elisabet Yrwing Guthus, prost i Vestre Aker i Oslo, lagt til da det var behov for erfaring med å lede og samarbeide med arbeidstakere som er vigslet. Arbeidsgruppa har hatt seks møter, i tillegg til en underveissamtale med biskopene i mai 2025.

Målet for arbeidsgruppa er beskrevet i mandatet, og det er tredelt:

1. Biskopene har tydelige kriterier for vurdering av egnethet av kandidater som søker vigsling til kirkelig tjeneste
2. Programmet Veien til vigsling (VTV) bidrar til at biskopene har tilstrekkelig kjennskap til kandidatene, slik at de kan vurdere deres egnethet til vigslet tjeneste
3. Kandidater som søker VTV er kjent med kriteriene for egnethetsvurdering

Arbeidsgruppa har utarbeidet:

1. forslag til egnethetskriterier for henholdsvis diakoner, kantorer, kateketer og prester
2. forslag til saksbehandlingsregler knyttet til biskopens avgjørelse om vigsling
3. forslag til avtale mellom Bispemøtet og deltakere i Veien til vigsling-programmet og deltakerens oppmelding i Veien til vigsling-databasen
4. forslag til ordning med Forankringsmenighet som del av Veien til vigsling-programmet

Forslag til vedtak

Bispemøtet vedtar

1. Egnethetskriterier for henholdsvis diakoner, kantorer, kateketer og prester
2. Saksbehandlingsregler knyttet til biskopens avgjørelse om vigsling
3. Avtale mellom Bispemøtet og deltakere i Veien til vigsling-programmet og deltakerens oppmelding i Veien til vigsling-databasen
4. Ordning med Forankringsmenighet som del av Veien til vigsling-programmet
5. Ordningen evalueres etter to år.

Punkt 1, 2 og 4 sendes på høring til de kirkelige profesjonenes arbeidstakerorganisasjoner.

Bispemøtet ber sekretariatet om å gjennomgå hva slags type informasjon som deles mellom lærested og biskop i forbindelse med studenters praksisperioder i Den norske kirke, og vurdere om denne prosessen skal ytterligere utvides og formaliseres.

Saksorientering

Bakgrunn

Bispemøtet behandlet saken “Universell utforming og vigslede stillinger” 22.5.23 (BM 26/23) og vedtok i den forbindelse kriterier for egnethetsvurdering av kandidater som ønsker vigsling til kirkelig tjeneste. Kriteriene tok utgangspunkt i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning. Vedtaket ble sendt på høring til kirkelige profesjoners arbeidstakerorganisasjoner, som har gitt viktige innspill til videre arbeid med både kriterier for egnethet og programmet Veien til vigsling (VTV).

I møte med fakultetsledere og nasjonalt programråd for cand theol. 12.10.23 kom det fram at innføring av kortere, og mer samlingsbaserte/nettbaserte, studieløp gir noen nye utfordringer for studiestedene knyttet til skikkethetsvurdering. Dermed blir biskopenes egnethetsvurdering enda viktigere, samtidig som et kortere studieløp kan føre til færre møter mellom biskop og kandidat og mindre tid til modning for studentene.

Styringsgruppen for Veien til vigsling vedtok 21.3.24 (sak 6/24) å opprette en arbeidsgruppe som skal utrede forholdet mellom skikkethet og egnethet, og de ulike aktørenes rolle i vurderingen av studentene innenfor kirkefagene.

I oktober samme år ble arbeidsgruppa nedsatt. I tillegg til «Mål for arbeidet» som er nevnt i innledningen til denne saken, inneholder mandatet følgende punkter der Bispemøtet ber arbeidsgruppa om å:

- legge fram for Bispemøtet forslag på kriterier for egnethetsvurdering, jf. vedtak i Bispemøtet sak 26/23 og mottatte høringssvar
- innhente informasjon om egnethetsvurdering/vigslingsprogram som brukes i våre søsterkirker i Norden og i den anglikanske kirke
- vurdere innretningen på VTV, herunder innføring av andre elementer i programmet
- vurdere om studenter med lengre studieløp (cand.theol-studenter) og studenter med kortere studieløp (erfaringsbasert master) har ulike behov for innretning av programmet VTV
- se på sammenheng mellom lærestedenes skikkethetsvurdering og biskopenes egnethetsvurdering, og utrede mulighetene for utveksling av nødvendig informasjon mellom disse to instanser innenfor rammen av GDPR
- vurdere saksbehandlingsregler knyttet til vigsling til tjeneste, jf. høring om biskopens tilsyn
- vektlegge universell utforming og muligheter for tilrettelegging i forslaget til kriterier for egnethetsvurdering

I det følgende oppsummeres arbeidsgruppas arbeid med hvert av disse punktene:

Forslag til egnethetskriterer:

- legge fram for Bispemøtet forslag på kriterier for egnethetsvurdering, jf. vedtak i Bispemøtet sak 26/23 og mottatte høringssvar

Dette punktet har vært en hovedsak for arbeidsgruppa gjennom hele perioden. Forslag på kriterier for egnethetsvurdering er vedlagt.

Innhente informasjon fra våre søsterkirker:

- innhente informasjon om egnethetsvurdering/vigslingsprogram som brukes i våre søsterkirker i Norden og i den anglikanske kirke

Sekretær for gruppa har hatt digitale møter med henholdsvis

- Elin Hyldéen Gärtner, stiftsadjunkt for presterekruttering i Stockholm stift, Svenska kyrkan,
- Revd Jeremy Clark-King, Director for Clergy Formation and Initial Ministerial Education (IME) in the Diocese of Southwark, Church of England,
- Birgitte Graakjær Hjort, domprost i Århus, Folkekirken i Danmark, som har forsket på «bispeeksamen».

I tillegg hadde Bispemøtets stab

- samtale med biskop Peter Skov-Jakobsen i København stift
- møte med Ulla Morre Bidstrup, i ledelsen for Folkekirkenes uddannelses- og videnscenter i København.

I alle disse møtene var målet å lære om våre søsterkirkes program for vigsling og hvordan biskopen vurderer egnethet. Church of England har det mest omfattende systemet, der kandidaten møter på flere ulike samlinger som har som formål å både utruste, men også vurdere kandidaten. Svenska kyrkans program er utviklet med inspirasjon fra Church of England. Folkekirken har det minst omfattende programmet, kun én lengre samling/samtale med biskopen, kalt «bispeeksamen».

Disse tre ulike måtene å løse egnethetsvurdering/vigslingsprogram på har fungert som et bakteppe i arbeidsgruppas prosess. En viktig forskjell mellom norsk kontekst og de tre andre kontekstene er at i Norge foretar studiestedene skikkethetsvurdering,

og det skjer ikke i de andre landene, der akademiske studier hører til på lærestedene, mens praktisk teologisk opplæring må kirkene selv (på ulikt vis) sørge for.

Vurdere innretningen på VTV

- vurdere innretningen på VTV, herunder innføring av andre elementer i programmet

Etter modell av «Forankringsmenighet» som del av Svenska kyrkans program for kandidater som søker vigsling foreslår arbeidsgruppa en liknende, men mindre omfattende, ordning. Forslaget har også noen likheter med MFs ordning med «Lokal tilknytning» som en del av erfaringsbasert master prest-utdanningen. Ordning med «Forankringsmenighet» foreslås fordi noen biskoper melder om at de opplever at kandidater har lite kjennskap til kirke- og menighetsliv i Den norske kirke (Dnk). Dette kan skyldes at de i hovedsak feirer gudstjeneste og er aktive i en annen kirke enn Dnk, og at det dermed er behov for å sikre et minimum av kjennskap til kirke- og menighetsliv i Dnk.

Motforestillinger mot «Forankringsmenighet» er at ordningen kan gjøre VTV-programmet for overveldende og skremme noen bort. Og slik modellen er foreslått blir ikke «forankringsdiakon, -kantor, -kateket eller -prest» kompensert økonomisk.

Ulike behov for ulike typer studenter

- vurdere om studenter med lengre studieløp (cand.theol-studenter) og studenter med kortere studieløp (erfaringsbasert master) har ulike behov for innretning av programmet VTV

Dette er et område arbeidsgruppa har brukt mindre tid på, og det legges ikke fram forslag på noe spesifikt tiltak for å møte denne utfordringen. Det er verdt å nevne at det pågår et kontinuerlig arbeid med evaluering og utvikling av VTV-samlingene i de tre regionene, for at disse samlingene i størst mulig grad skal være hensiktsmessige for alle typer profesjoner og utdanningsveier. F.eks. ble det i januar avsluttet et arbeid med revidering av standardisert program for VTV-samlingene i forbindelse med at alle faggrupper fra 2025 deltar på både VTV 1 og VTV 2.

Utteksling av nødvendig informasjon mellom lærested og biskop

- se på sammenheng mellom lærestedenes skikkethetsvurdering og biskopenes egnethetsvurdering, og utrede mulighetene for utveksling av nødvendig informasjon mellom disse to instanser innenfor rammen av GDPR

Lærestedenes skikkethetsregler har som formål å beskytte en tredjepart.¹ Egnethetskriteriene skal sørge for at både kandidaten som vigsles, og de som kandidaten skal samarbeide med og betjene, og Den norske kirkes omdømme, blir ivarettatt. Arbeidsgruppa har hatt som intensjon å forholde seg til at de foreslåtte egnethetskriteriene ivaretar noe annet enn skikkethetsreglene, og at de to sett av regler/kriterier utfyller hverandre.

Forslag til «Avtale mellom deltaker og Bispemøtet i programmet Veien til vigsling» beskriver hva slags informasjon som skal lagres i VTV-databasen og hvem som har innsyn. Her går det frem at praksisleder ved lærestedene har tilgang til informasjon

¹ [Veileder til forskrift til lov om universiteter og høyskoler \(universitets- og høyskoleforskriften\) kapittel 7 Skikkethetsvurderinger-Veiledning til universitets- og høyskoleforskriften kapittel 7 om skikkethetsvurderinger | HK-dir](#) under 3.2 F

om studenter som er registrert ved deres lærested. Rådgiver ved bispedømmekontor har tilgang til informasjon om deltakere som tilhører deres region. I denne databasen vil det dermed foregå utveksling av nødvendig informasjon mellom lærested og biskop. Avtalen er utarbeidet i samarbeid med Den norske kirkes personvernombud.

Arbeidsgruppa foreslår at det gjøres et videre arbeid med å gjennomgå hva slags type informasjon som deles mellom lærested og biskop i forbindelse med studenters praksisperioder i Den norske kirke, og om denne prosessen kan ytterligere utvides og formaliseres.

Saksbehandlingsregler

- vurdere saksbehandlingsregler knyttet til vigsling til tjeneste, jf. høring om biskopens tilsyn

Kirkemøtet vedtok i sak KM 09/25 Biskopens tilsyn ny formulering i Tjenesteordning for biskoper § 8 (om vigsling til tjeneste): «Biskopens vedtak etter denne paragrafen kan ikke påklages. Bispemøtet gir nærmere regler om saksbehandlingen.»

Arbeidsgruppa har et forslag til saksbehandlingsregler knyttet til vigsling som bygger på forslaget som er skrevet ut i høringsnotatet om biskopens tilsyn². Arbeidsgruppas medlem som er ansatt i Spir vil understreke at Spirs primærstandpunkt er at kandidaten ved avslag om vigsling, skal ha mulighet til å anke eller påklage vedtaket. Spir har ikke tatt konkret stilling til hvordan et slikt klageorgan bør være sammensatt.

Vektlegging av universell utforming og muligheter for tilrettelegging

- vektlegge universell utforming og muligheter for tilrettelegging i forslaget til kriterier for egnethetsvurdering

Sekretær for arbeidsgruppa har underveis i arbeidet konsultert Silke Pahlke, Seniorrådgiver i Kirkerådet for LIM og universell utforming. Inger Marie Lid, professor ved Senter for diakoni og profesjonell praksis og ved Institutt for helse ved VID vitenskapelige høyskole, ble invitert til et av arbeidsgruppas møter. I forkant av møtet leste gruppa hennes artikkel «Prestens funksjonsevne»³. Hun ga tilbakemelding på gruppas forslag på egnethetskriterier slik de da forelå.

Egnethetskriteriene er forsøkt formulert slik at de åpner for funksjonsvariasjon blant vigslende medarbeidere. I en fotnote med henvisning til Lov om likestilling og forbud mot diskriminering er det understreket arbeidsgivers forpliktelse på tilrettelegging, og at kandidaten skal vurderes på grunnlag av at det legges tilstrekkelig til rette for yrkesutøvelsen.

Oversikt over konsultasjoner underveis (med arbeidsgruppas sekretær dersom ikke annet er oppgitt):

6.9.24: Digitalt møte med Elin Hyldéen Gärtner, stiftsadjunkt for presterekruttering i Stockholm stift, Svenska kyrkan

17.10.24: Digitalt møte med Birgitte Graakjær Hjort, domprost i Århus, Folkekirken

² [høringsnotat - biskopens tilsyn.pdf](#) s. 24-25, sendt på høring 141024

³ [Prestens funksjonsevne: En drøfting av diskriminering på grunnlag av funksjonsevne i Den norske kirke: Kirke og Kultur: Vol 129, No 4](#)

30.10.24: Bispemøtets sekretariat i møte med Ulla Morre Bidstrup, Folkekirken
uddannelses- og videnscenter i København

31.10.24: Bispemøtets sekretariat i møte med Peter Skov-Jakobsen, biskop i
København, Folkekirken

29.11.24: Digitalt møte med Revd Jeremy Clark-King, Director for Clergy Formation
and Initial Ministerial Education (IME) in the Diocese of Southwark, Church of
England

12.3.25: Kort samtale under månedlig digitalt Bispemøte

12.5.25: Hele arbeidsgruppa i møte med Inger Marie Lid, professor ved VID

13.5.25: Tre av arbeidsgruppas medlemmer (Randi Tjernæs, Per Kristian Aschim og
Silje Kivle Andreassen) møtte Bispemøtet til underveissamtale

Samtaler med Silke Pahlke, Seniorrådgiver for LIM og universell utforming

Samtaler med Nils G. Indahl, Den norske kirkes personvernombud

Økonomiske/administrative konsekvenser